

Roy Nilsson
Gert Dahlkvist

2007-02-15

Dnr: 16-56/0
Bil 19:1

Regeringskansliet
Utbildnings- och kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Remissvar avseende förslag till författningsändringar med anledning av en ny utbildnings- och examensstruktur för den högre utbildningen (U2007/272/UH)

Högskolan i Gävle (HiG) har anmodats att yttra sig över rubricerade remiss. En remiss som avser ett förslag till reviderad examensbeskrivning för lärarexamen. Med anledning av detta får vi anföra följande i ärendet.

I vårt svar beskrivs först lärarutbildningens roll och framförallt vikten av en sammanhållen lärarutbildning där alla kategorier av lärare examineras på avancerad nivå. Mot förslaget största brist, som vi ser det, utmönstringen av lärare inriktade mot förskola riktas kraftfullt kritik och några punkter i den föreslagna examensordningen kommenteras. En sammanfattning av de förändringar som betraktas som nödvändiga avslutar yttrandet.

Lärarutbildningen har en nyckelroll för att garantera kvaliteten inom förskola, grundskola och gymnasium. Det enda långsiktigt kvalitetssäkrade alternativet för lärarutbildning är att examina, oberoende av ålders-/områdes-/ämnesinriktning, placeras på avancerad nivå. Detta innebär att den kortare tidigarelärarutbildningen, idag 140p, för alla inriktningar förlängs till 160p. Regering och riksdag har då tydligt visat att kvalificerade lärare krävs på alla stadier.

Det valbara alternativet, där en examen kan väljas på grundläggande eller avancerad nivå, lägger ett stort ansvar på enskilda individer. I andra sammanhang avgör stat och kommun det kompetensbehov en statlig/kommunal verksamhet ställer. När det gäller en tidigarelärarexamen förväntas individen avgöra detta.

I den föreslagna examensordningen, med ett valbart alternativ för tidigarelärare inriktade mot grundskolan, separeras inriktningar mot förskola från övriga lärarinriktningar eftersom en studerande med denna inriktning inte kan välja en examen på avancerad nivå. Detta förslag, med ett valbart alternativ *endast* för tidigarelärare

inriktade mot grundskolan, har som grund ekonomiska övervägande om vad lärarutbildningen får kosta. Det är kortsiktigt tänkt och inte försvarbart ur en jämställdhetsaspekt. Förslaget täcker inte heller det behov på kompetent skolpersonal som framtidens kunskapssamhälle ställer. Detta gör att flera steg bakåt tas från en utveckling mot ett mer vetenskapligt förhållningssätt vad gäller lärandet för de yngre barnen. Sverige har för flera europeiska länder varit ett föredöme för all slags förskoleverksamhet. Med den föreslagna examensordningen riskeras de landvinningar som gjorts. Lärare inriktade mot förskola kommer i förslaget inte att vara kvalificerade för att söka till forskarutbildning. Detta fördjupar ytterligare de maktstrukturer med en manlig dominans som behärskar skolvärld och högskolevärld.

En viktig aspekt och styrka i den förnyade lärarutbildningen har varit samverkan mellan alla ålders-/ ämnesinriktningar inom lärarutbildningen. Förskollärare har mött och diskuterat med gymnasielärare och lärare med inriktning mot humaniora har mött naturvetare. Denna samverkan riskeras med en utmönstring av lärarutbildning med inriktning mot förskola.

Eftersom utbildningar med inriktning mot förskola till allra största delen rekryterar kvinnliga studerande måste jämställdhetsaspekter vägas in. Om en examen med inriktning mot förskola inte också placeras på avancerad nivå betyder detta att en sektor där det övervägande är kvinnor som verkar inte ges samma karriärmöjligheter som övriga inriktningar. Lärarutbildningar med inriktning mot förskola representerar i det givna förslaget en återvändsgränd. En sådan begränsning av framförallt kvinnors möjligheter måste betraktas som en kvinnofälla.

En annan konsekvens kan bli att utbildningar med en tydlig inriktning mot förskola kommer att väljas av allt färre studenter till förmån för utbildningar med en inriktning mot grundskolans tidigare år. Detta strider mot det ökande behovet av lärare med inriktning mot förskola. Det kan också förmodas att manliga sökande kommer att bli än mindre benägna att söka inriktning mot förskola och på så sätt ökas snedrekryteringen ytterligare för inriktningar mot förskola. Möjligheten att välja avancerad nivå kan sannolikt öka benägenheten, både bland kvinnliga och manliga sökande, att välja dessa inriktningar.

Om det inte anses att lärarutbildning är av den vikt att examen för både tidigarelärare och senarelärare skall placeras på avancerad nivå så måste *åtminstone* samma lösning erbjuds för tidigarelärare inriktade mot förskola som den lösning som föreslagits för tidigarelärare inriktade mot grundskolan. Detta innebär att *alla* tidigarelärare får möjlighet att välja en längre utbildning omfattande 160p och en examen på avancerad nivå.

Vid en jämförelse med den tidigare examensordningen så finner vi också att målet

- ”Orientera sig om, analysera och ta ställning till allmänmänskliga frågor, ekologiska livsbetingelser och förändringar i omvärlden”

tycks ha ersatts av en värderingsförmåga formulerad som

- ”.....relevanta vetenskapliga, samhällliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av mänskliga rättigheter.”

Denna omformulering tar bl a ingen hänsyn till ekologiska livsbetingelser och minskar därmed den tydliga miljöprofil som detta mål tidigare haft. Detta är anmärkningsvärt inte minst med tanke på formuleringen i §5 i Högskolelagen: ”Högskolorna skall i sin verksamhet främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö, ekonomisk och social välfärd och rättvisa..... Högskolorna bör vidare i sin verksamhet främja förståelsen för andra länder och för internationella förhållanden. ”

Högskolan i Gävle förordar därför det kursiverade tillägget ”...mänskliga rättigheter, förändringar i omvärlden och ekologiska livsbetingelser.”

Sammanfattning av remissyttrande från Högskolan i Gävle:

Högskolan i Gävle tillbakavisar förslaget till ny examensordning för lärarutbildningen av jämställdhetsskäl, av samverkansskäl och för att förslaget innebär ett avsteg från det vetenskapliga förhållningssätt vad det gäller lärandet för de yngre barnen som uppmärksammats internationellt. Alla examina inom lärarutbildning skall ligga på avancerad nivå. Högskolan i Gävle accepterar inte de kvalitetssänkningar som blir följden av förslaget till ny examensordning.

Högskolan i Gävle förordar

- I första hand att alla inriktningar mot förskola och grundskolans tidigare år placeras på avancerad nivå och att 140p-inriktningarna förlängs till 160p.
- I andra hand att studerande med inriktning mot förskola erbjuds samma val av avancerad nivå som studerande med inriktning mot grundskolans tidigare år
- Det kursiverade tillägget i värderingsförmåga:

”...mänskliga rättigheter, förändringar i omvärlden och ekologiska livsbetingelser”

Svaret på remissen har utarbetats av en arbetsgrupp inom lärarutbildningsnämnden i samarbete med avdelningen för studentservice/examensenheten vid Högskolan i Gävle. Den slutliga beredningen av ärendet har genomförts av chefen för lärarutbildningen Roy Nilsson och avdelningschef Gert Dahlkvist. Remissvaret har beslutats av rektor Leif Svensson.

Leif Svensson
Rektor